

Ciril KOSMAČ: GOSENICA (analiza po branju)

1) Ali so trditve o prebranem odlomku pravilne ali ne?

TRDITEV	DRŽI	NE DRŽI
Dogajanje je postavljeno v realni prostor in čas.		
V besedilu prevladuje opisovanje.		
Napetost se na določenih delih stopnjuje.		
V pripovedovalcu bi lahko prepoznali tudi avtorja besedila.		
Prizorišče v besedilu se spreminja.		

2) O čem predvsem pripoveduje besedilo? Podčrtaj pravilne odgovore.

o osamljenosti	o hrepenenju po zunanjem svetu	o narodni tematiki	o življenju izven celice
o boju za obstanek	o želji po svobodi	o lepem razgledu skozi okno	o molitvi

3) Kaj od naštetega je v besedilu v ospredju? Izberi pravilni odgovor.

- V ospredje je postavljena gosenica, ki žre liste mladike.
- V ospredje so postavljeni mladika kostanja in mladi listi.
- V ospredju je pripovedovalčev odnos do življenja in borbe zanj.
- V ospredju je stiska pripovedovalca, ki jo doživlja v ječi.

4) Kako se pripovedovalec počuti v zaporu? Zapiši kratek odgovor in ga podkrepni s primerom iz besedila, ki to potrjuje.

Pripovedovalec je osamljen, zato izkoristi vsak možen trenutek, da opazuje dogajanje pred oknom.

ALI

Pripovedovalec je ujet v jetniško rutino in mu je dolgčas, zato zelo podrobno opazuje gosenico in mladiko drevesa.

ALI

Pripovedovalec je nemočen. Tako kot se mladika drevesa ne more braniti proti gosenici, je tudi on nemočen v boju z okupatorjem, ki ga je zaprl.

ALI

Pripovedovalec se počuti ujetega, nesvobodnega. Svobodo mu predstavlja dogajanje pred oknom.

5) Pripovedovalec opazuje borbo med življenjema. Kaj bi v tej borbi lahko pripisal gosenici in kaj mladiki divjega kostanja?

krepka	požrešna	poraženka	zmagovalka	nemočna
močna	trdovratna	boječa	krhka	

GOSENICA JE: krepka, požrešna, poraženka, močna, trdovratna,

MLADIKA KOSTANJA JE: zmagovalka, nemočna, boječa, krhka

Preberi odlomek iz pisateljevega življenja in razmisli o tem, kako je izhodiščno besedilo Gosenica povezano z njim.

Kosmačevo kasnejše pisanje so močno zaznamovale zgodovinske razmere in položaj primorskega ljudstva pod okupatorjem. Že leta 1918 so tamkajšnje slovensko ozemlje zavzeli Italijani in začeli z zatiranjem vsakršnega kulturnega in narodnozavednega udejstvovanja. To je prebudilo uporniškega duha v tolminskih ljudeh in tudi v Kosmaču. Zaradi svojega uporniškega delovanja in poudarjene narodne zavednosti je pri devetnajstih letih pristal v italijanskih zaporih. Zaradi pomanjkanja dokazov in mladosti so ga leta 1930 na prvem tržaškem procesu oprostili in mu odredili le strog policijski nadzor.

Kaj sklepaš, koga ali kaj bi lahko še simbolizirali gosenica in mladika drevesa?

CIRIL KOSMAČ: življenje in delo

*1910 (Slap ob Idrijci), +1980 (Ljubljana)

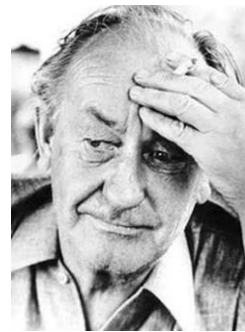
*Pisal predvsem o malih ljudeh z njegovega Tolminskega, pa tudi o vojnem času (socialni realizem).

*šolanje: Gorica, Tolmin

*član TIGR-a, partizan

*urednik Slovenskega poročevalca, dramaturg pri Triglav filmu

*scenarist (napisal scenarij za prvi slovenski celovečerni film Na svoji zemlji)

DELO:

- **KRATKA PROZA:** Sreča in kruh, Balada o trobenti in oblaku, Tantadruj, Sreča in lepota
- **KRATEK ROMAN:** Pomladni dan

Kosmač je pisal predvsem novele.

ZNAČILNOSTI NOVELE:

Novela je srednje dolgo pripovedno besedilo, krajše od romana ter daljše od črtice in slike. Pripovedovanje v noveli je dramatično in zgoščeno ter dopušča preobrat, ki mu sledi nepredvidljiv konec. Izpostavljen je nek ključni dogodek v življenju osrednje književne osebe.

Začetnik novele naj bi bil **Giovanni Boccaccio**, ki je napisal zbirko stotih novel *Dekameron*.

Katere pa so značilnosti ČRTICE (predvsem CANKAR) in SLIKE (TAVČAR)? Primerjaj!

ČRTICA	SLIKA
<ul style="list-style-type: none">*kratko pripovedno delo,*zgoščena pripoved <u>o enem dogodku</u>, doživetju, majhen izsek iz življenja,*oriše človekovo <u>čustveno razpoloženje</u>, bežen vtis o čem – najpomembnejša so čustva, ozračje,*malo zunanjega dogajanja, malo oseb,*na meji med pripovedno in lirsko prozo.*Ivan Cankar: Skodelica kave, ZofkaKveder: Potovalci	<ul style="list-style-type: none">*kratka pripoved <u>o eni osebi</u>,*zgodba je kratka, zgoščena, nerazvejana,*vsebuje <u>velik časovni razpon</u>,*avtor o stvareh poroča in jih ne olepšuje, prisoten kot priča dogajanja,*imenovana tudi portret, obraz,*dogodek iz resničnega življenja,*specifična slovenska oblika (je črtica, ki se razlikuje od Cankarjevih). <p>J. Kersnik, Ivan Tavčar: Tržačan</p>